Culpable

Roger Font

Culpable

Títol: *Culpable.*
Subítol: *Dietari d'un personatge turmentat d'una novel·la de Dostoievski*
Autoria: *Roger Font*
Il·lustracions*: Núria Mateu Sagués*

1ª edició catalana: Març de 2024, Barcelona
Colecció *Desbordant Lletres*
Descontrol Editorial & Impremta SCCL
C/ Constitució 19, Can Batlló, nau 85-90, 08014 Barcelona
www.descontrol.cat Tel. 93 4223787

ISBN: 978-84-18283-72-7
Dipòsit Legal: B2802-2024

Edició: Descontrol Editorial // editorial@descontrol.cat

Maquetació i disseny: Descontrol Editorial

Imprès a: Descontrol Impremta // impremta@descontrol.cat

Distribució: Descontrol Distribució // distribucio@descontrol.cat

---

Culpable

Dietari d'un personatge turmentat
d'una novel·la de Dostoievski

Roger Font

EDITORIAL
DESCONTROL

Agraïments

Vull agrair totes aquelles persones que m'han ajudat a escriure aquesta història.

Gràcies al protagonista, per la generositat, la sinceritat i els quilòmetres recorreguts.

Al seu germà, per fer-me de confident, protegir-me i obrir-me sempre les portes de casa seva... i per posar-nos en contacte.

Un agraïment immens a Descontrol Editorial, i a l'Ibai, perquè sense ells aquest llibre no hauria vist mai la llum.

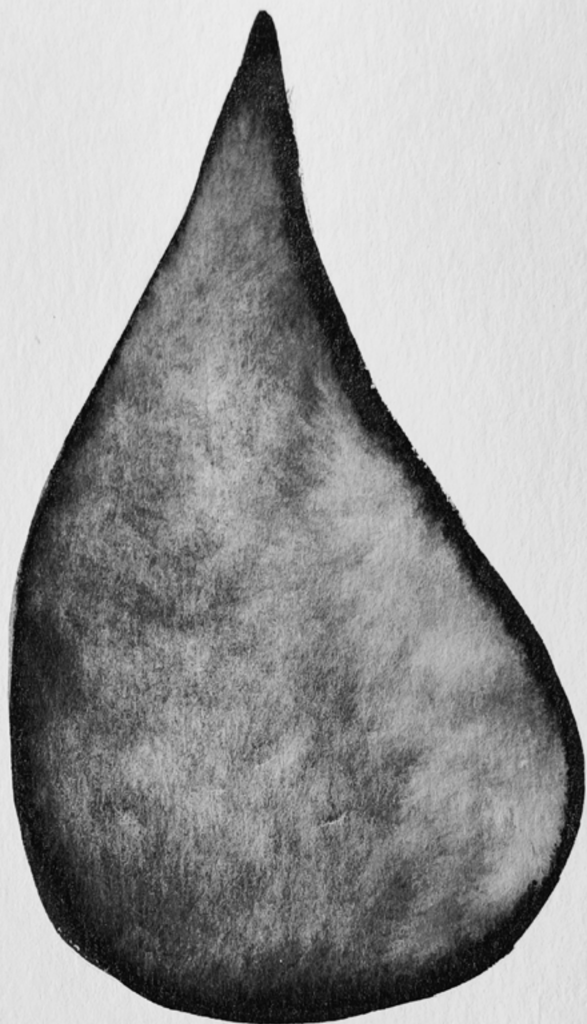
A la Núria per les il·lustracions.

A en Miqui Otero i en David Vidal pels consells i suport durant la seva redacció, i als professors i companys del Postgrau en Periodisme Literari per tots els aprenentatges durant un any pandèmic intens.

Al Konvent de Cal Rosal per acollir-me durant la redacció, per acollir-me sempre amb els braços oberts i per desembossar-me les idees quan més ho he necessitat.

Durant la redacció d'aquest llibre he parlat amb diverses persones que m'han donat idees, consells, complicitat i companyia, també en els moments més foscos: Muntsa, Xevi, Marcel, Marc, Francesc, Georgina, Sara, Oriol i Andrea —els Whist Players—, Guillem, Júlia, Àlex, Rogers i Eli. A tots ells, gràcies.

I per últim, a la meva família per educar-me, per la paciència i per cuidar-me.

I

Tremolo de fred, tinc taquicàrdies i una suor freda m'amara tot el cos. Em costa respirar, em noto les pulsacions del cor disparades i sento un intens dolor al pit. Som a finals del juliol més calorós dels últims quaranta-cinc anys, però jo, estirat sobre un matalàs prim i ronyós de la comissaria dels Mossos que sembla tret d'aquests gimnasos escolars dels setanta, m'abraço a una pútrida manta que amb prou feines em tapa fins als turmells com si m'hi anés la vida. El cap em bull, tinc el cos congelat i la pell de gallina. A finals de juliol amb una manta? Una síndrome d'abstinència molt bèstia.

Potser aquí la gent porta la roba a la tintoreria, però el cau on m'han fotut no el deuen haver netejat en anys. Això és un niu de merda. I, en aquest espai brut i podrit que sembla que t'hagin de venir totes les infeccions del món, hi porto tres dies. Setanta-dues hores, quatre-mil tres-cents vint minuts sense tastar cap mena de droga, sense ni tan sols humitejar-me els llavis amb una gota d'alcohol.

Soc conscient que ja no hi ha marxa enrere. Un mosso que conec ha vingut a xerrar-me i n'han passat d'altres només a veure qui és el que ha fet el que ha fet. Quan he estat més conscient ja he confessat i he demanat perdó

per tot plegat. Ara ja... què voleu que faci? M'han de dir fill de puta? Doncs tindran tota la raó. Tu ho toleraries, que a un familiar teu li fessin? Doncs ja està. *Apetxuga*, collons.

***

Sento moviment a fora de la garjola. Alço com puc la mirada i un parell d'agents m'obren la portella de barres amples i allargades. No oposo resistència perquè no tinc ni esma per fer-ho. Em noto els ossos i els tendons garratibats. M'ajuden a aixecar-me, m'emmanillen a l'esquena i sortim cap al garatge. Els canvis de llum m'ennuvolen la vista. Al fons veig una furgoneta amb els llums i el motor encesos. Deu ser la meva.

El vehicle arrenca i s'enfila per una pujada pronunciada i curvilínia fins a sortir a l'exterior. Aquí hi estic còmode. Durant l'estona que dura el trajecte, resto immòbil, inconscient de si estic despert o dormint, de si el que passa al meu voltant és part de la realitat o només una prolongació dels somnis que fa dies que em persegueixen. Perdo la noció del temps fins que els sorolls metal·litzats de la ràdio em deixondeixen.

—Llança 1, Llança 2, estem arribant a la plaça, ens indiqueu el camí? Canvi.

Grr. Grr. Grr.

—Us estem esperant. Canvi.

Grr. Grr. Grr.

I jo aquí: grrrr.

El vehicle es para en una de les cotxeres que hi ha a la cantonada del carrer Entença amb Provença, ja a l'interior de la fortalesa construïda a finals del segle xix al mig de l'Eixample. És un lloc fosc, com quan entres a un garatge i encara no s'ha encès el llum. Intento situar-me però el cap em va a mil revolucions. Em fan baixar i, encara emmanillat, alço el cap i veig una càmera i una altra càmera. Hi ha un mica de moll on hi caben com a màxim dues furgonetes. Llavors em fan passar per un passadís que no deu fer més d'un metre d'ample, tan i tan estret que no hi caben dues persones de costat. I una forta olor. No és de fregit, sinó d'aquella humitat que ho impregna tot. Aixeco el cap lleugerament i veig la llisor de les parets. Són del mateix marró que fa la molsa quan es podreix. Penso en la llum del sol impactant en els carrers i les places i els seus colors, els vermells, els verds... I fins i tot els d'un hospital em semblen alegres comparats amb els que hi ha aquí. Tenen aquelles tonalitats difuminades que fan mal d'ulls, que sembla que t'hagin de caure a sobre, que et fan amagar el cap sota l'ala i arronsar les espatlles. I, al capdamunt de tot, entre el blau del cel i els murs, un fil d'espigues metàl·liques com el que hi ha a les tanques de Ceuta i Melilla. Se m'oprimeix el pit, com si aquell filat se m'embolcallés al voltant del cor, i un calfred encara més electritzant que els que sentia embolcallat amb la manta allà a la comissaria m'enrampa el cos.

—Ja no és tan perillosa com en èpoques anteriors.

Les paraules d'un dels mossos que m'acompanya no em reconforten i, en l'únic que penso, mentre continuem

avançant per aquest passadís claustrofòbic, és en la Barcelona que havia conegut abans del 92.

—No ho sé. Ja m'ho trobaré. Ja es veurà.

Benvingut als anys vuitanta una altra vegada.

***

Finalment m'he pogut fotre una dutxa i he pogut trucar a la família. Tant una cosa com l'altra m'han ajudat a treure molta càrrega mental.

Ara soc a Període, a la Cinquena galeria, la curta que dona al carrer Rosselló. Aquí s'hi està tranquil. Hi ha la majoria de presos amb permisos de règim obert, que entren i surten sovint, i els rics, que no els deixen relacionar amb la resta per seguretat. Tenen una cel·la individual equipada amb microones i televisió i la porta oberta tot el dia.

Ja venia des de la comissaria tocat, segurament per culpa de la manta i d'aquella calor, i ara tinc una granadura, fongs i una picor increïbles per tot el cos. Quan m'ho he vist, m'he acostat fins a la infermeria.

—Mira com vaig, mira com vaig!

I parla la infermera que acompanya la doctora.

—*¿Dónde te ha pasado esto*?

—Això? A la comissaria dels Mossos.

La doctora, que porta un pegat a l'ull, alça el cap.

—*Esto no se pregunta*.

Si no vols remoure la merda, no facis preguntes. I la infermera ha abaixat el cap.

M'han posat una pomada amb cortisona i la picor, els grans i els fongs han marxat de seguida.

***

Fa sis dies que no consumeixo res: els tres de la comissaria i els dos i escaig que porto aquí. A la infermeria he vist companys a qui donaven unes pastilles i el meu cap ha començat a barrinar: «Jo soc toxicòman, soc rodó en aquest sentit. He pres de tot i tot m'ha agradat. O tot m'ha fet mal. He passat per una síndrome d'abstinència... Que em donin *algo*».

Llavors m'he acostat a la garita dels funcionaris. Quan els he explicat què prenia i les quantitats que he arribat a consumir, deuen haver pensat que els valia més la pena tenir-me adormit. De seguida m'han donat un got d'aigua amb unes pastilles diluïdes perquè no les pugui triturar i *trepitxejar*. Després de prendre-m'ho d'un glop, amb l'esperança que aquella poció em fes passar tots els mals, m'he estirat al *palomar*, el llit del capdamunt dels tres que hi ha a cada llitera. Ràpidament he entrat en un estat de somieig que m'ha traslladat a una cala paradisíaca. He sentit la frescor del mar colpejant-me la cara i els rajos de sol impactant sobre els ulls; he notat les gotes de suor regalimant-me per les patilles, les onades fonent-se a la sorra a tocar dels meus peus i la brisa que desprèn l'aigua del mar a l'estiu. He sentit alguna cosa similar a la llibertat i era tan i tan real que m'hi havia de tirar. A aquell mar, m'hi havia de tirar.

I llavors m'he tret la samarreta i he saltat al buit. Pataplaf! He quedat allà terra encastat. El terrabastall ha despertat els companys i, quan m'he refet de la patacada, he decidit que la medicació s'havia acabat per una bona temporada.

***

Ja han passat les setanta-dues hores que havia d'estar en observació i m'han traslladat a la Primera, el primer tentacle a l'esquerra quan entres pel carrer Entença. Aquí comparteixo un *txabolo* de dos-vint per quatre-quaranta amb cinc persones més. Hi ha dues lliteres de tres pisos, un televisor, una cadira de plàstic, un tros d'obra que fem servir com a escriptori, una pica i una tassa de vàter. I també merda, brutícia, ronya, més molsa, més pudor d'humitat i rates com conills... i sense estar en zona de guerra, *ojo*!

Un castell de l'Edat Mitjana potser era més net.

La majoria dels companys són primaris, encara que també hi ha persones amb penes de les que en diuen *ieie* –quatre anys i dos mesos, dos anys i quatre mesos– i alguns refugiats, que són els que han tingut algun conflicte en una altra galeria i els envien aquí perquè no és tan perillós.

M'he adonat que tenir penes curtes o ser un refugiat no et fa més bona persona. Sovint són aquests els que ja coneixen les dinàmiques de la presó. I alguns poden ser uns desgraciats, uns cabronassos. En llenguatge *taleguero* s'anomenen *Kie Trece*, un *vacilón*, un *abusón*, un *tío duro* sense codi d'honor. L'u per cent dels motoristes.

Aquest és el lloc que tinc assignat, i tant m'hi puc passar tres mesos com tres anys. Fins que se celebri el judici. Sí que amb els companys de *txabolo* hi parlo una mica més, però la resta de gent no explica gairebé res, de la seva vida. Som cinc, la majoria es veuen primaris com jo. Per com es mouen, diria que n'hi ha dos que no. Semblen bona gent i de moment hi tinc un tracte bastant bo. Un m'ha ajudat a fer el llit i un altre m'ha donat una tovallola. Els diners aquí són com els del monopoli, uns trossos de cartró impresos, i hi ha el peculi, que és el lloc on tenim els cèntims que ens envia la família. També m'han dit que, si treballo, els euros que faci van a parar aquí. De *ropa de penado,* que n'hi diuen, es veu que no me'n donaran fins que el judici s'hagi celebrat, i jo vaig arribar aquí amb el que portava posat i res més. Alguns companys em van deixar mudes i ara sí que la família m'ha portat mitjons i calçotets. Per al meu ús personal, m'han donat un raspall i pasta per rentar-me les dents, uns coberts i un got de plàstic, tres rotllos de paper higiènic i una ampolla de sabó que he de fer servir per dutxar-me, fregar-me les mans i rentar el terra.

Em sento com un antropòleg davant d'una tribu desconeguda per mi. Aquí ningú t'explica res i jo tampoc no ho demano. De moment, he agafat un llibre i un boli per fer veure que llegeixo i em vaig adonant de com funciona. Hi ha gent que fa veure que no passa res. Els que demanen droga tan bon punt arriben o els que toquen el timbre molt sovint són els que s'emporten més bufetades. Potser dominen molt la vida del carrer però aquí funci-

ona diferent. Em fixo en qui empenta i qui no empenta, per on passo i per on no passo; per on fan arribar la roba, on són els paquets i com funcionen les visites. Aquest fa això, aquest fa allò, aquest porta teca, aquest xerra molt, aquest sempre fuma, aquest porta un xandall molt net... pim-pum-pum, i jo continuo pensant que fins que no hagi canviat els llençols, m'hagi dutxat o anat al menjador diverses vegades no estaré adaptat.

***

Encara que l'ego de vegades em jugui males passades, procuro no mentir. A la cel·la sí que progressivament m'hi he anat adaptant, però tota la situació em sobrepassa i estic fent un curs intensiu d'estar alerta i de supervivència. Ja ho deia Darwin: «Les espècies que sobreviuen no són les més fortes, ni les més ràpides ni les més intel·ligents, sinó les que s'adapten millor al canvi». I encara n'he sentit una altra que també em farà servei: «*Ahí donde fueres, haz lo que vieres*». Mimetitzar-me amb aquelles persones que són quietes, tibades i molt serioses m'ajudarà. No posar la cara de mala lluna que sembla que digui «us mataré a tots», sinó més aviat ser un persona plana que no demostra cap sentiment. Que estan apunyalant un tio? *Bueno*. Estan violant un tio! *Bueno*. Una *perra*, *xivata*, *marrona* s'està xivant? No va amb mi. ¿I el món? El món gira a l'univers i jo formo part de l'univers. Potser hi fa el meu TOC. Si soc una persona callada i faig les coses que prometo, crec que em faré respectar i viuré bastant amb pau

amb tothom. Per coherència, si actuo d'una manera o faig veure a la gent que soc d'aquesta manera, no tinc cap dubte que faré creure a la gent que soc així.

***

Aquí el respecte és més important que la por. De la por, et pots cagar i pixar a sobre, però el respecte te l'has de guanyar, encara que estiguis literalment cagat de por. Dels altres cinc companys, només he tingut problemes amb el gallego. La resta ja li havien dit que es comportés. Portava dies jugant, fent-se el gallito: un-dos de boxa als ronyons; un-dos a l'estómac; un-dos al fetge. Un-dos als ronyons, un-dos a l'estómac, un-dos al fetge. Un cop val, el segon, mira, però el tercer ja... al final ha traspassat la línia i li he fotut dues bufetades.

Plaf-plaf.

—Què vols de mi? Què et penses, que et tinc por? No, i no saps pas on et fiques.

I tot i que encara em quedaven algunes setmanes, se m'ha acabat ser un primari. M'han enviat a la Tercera, la llarga de dalt a l'esquerra entrant pel carrer Entença. Tan bon punt hi he aterrat, m'he adonat que això està ple de psicòpates.

***

Estava recolzat a la barana de davant de la cel·la amb un dels nous companys parlant d'això i d'allò quan a l'altra banda n'hem vist dos que s'anaven encarant. L'ambient

s'ha enrarit i ha agafat aquella tonalitat de calma abans de la tempesta. Estava cantat. De sobte, un s'ha acostat a l'altre i li ha clavat un punxó a la part inferior del ventre. Xop!

—Aaaaala, li acaben d'apunyalar el fetge!

Sense temps per reaccionar, he vist com l'altre li ha aguantat el canell amb una mà i, amb l'altra, que portava plena de ganivetes d'afaitar, ha començat a esquarterar-li la cara. Els ulls, les celles... Za-za-za-za-za. He flipat mandarines. Amb el que estava, bon nano però de metxa curta, ja se'n volia anar cap allà.

—*Tranquilo, tranquilo, nosotros a nuestro rollo*. Nosaltres no ens hi fiquem.

Ha sonat un xiulet i la gent s'ha ajuntat a separar-los abans no hi hagués una desgràcia major. Sang per aquí, sang per allà. Guardes per aquí, guardes per allà, i ja ens han fet entrar a tots cap a la cel·la. Un cop a dins, un altre company m'ho ha explicat.

—Això era per drogues.

—Com pot ser que li hagi clavat un punxó i l'altre encara s'hagi pogut tornar?

—Com que ja sabia que el buscaven, ha tingut la santa paciència de tallar i llimar durant tota la nit el cubell de fregar i se l'ha posat per sota els jerseis. Com que en portava quatre o cinc, quan l'ha apunyalat, no li ha fet res.

Una benvinguda de tres parells de collons. Ahui!

***

Aquí a la Tercera hi ha més vida, més *canxa*, més veterans, més passotisme, més condemnes llargues i més reincidents. Són presos que porten anys i panys entrant i sortint, i per a ells la funció de reinserció que ha de fer la presó és inexistent. També n'hi ha que fan funcions de guarda. Són els que obren i tanquen les portes. Però si ells també estan aquí dins, per què ho fan? I quant s'ha de pagar per això? *Xivatos* i llepes. Algun benefici deuen aconseguir.

Tots aquests condicionants fan que aquí hi regni el vici i que aquest sigui un dels racons amb més VIH, tuberculosi i hepatitis per metre quadrat del planeta. El tràfic de drogues és molt més elevat del que jo em pensava i les entrades d'haixix hi són sempre. Per als que fumen, els porros són una constant. Però aquí el rei del mambo és l'heroïna. Al principi li tenia una mica de por i he estat més d'un any sense consumir res de res, però amb el temps he anat entrant en el rol, segurament perquè l'adaptació també m'ho ha demanat. Amb la resta de presos i funcionaris les relacions s'estableixen a través d'intercanvis gràcies als quals aconsegueixes tota mena de favors. Per això consumir és un *modus vivendi*: m'ajuda a escapar-me del meu voltant i alhora formar-ne part. És un doble joc: formo part de la colla i m'evadeixo d'ella.

Suposo que és l'excusa que dono per continuar consumint. A més, vaig veure com feien alcohol casolà i, manetes com soc, n'he après a fer. Agafem la fruita, li traiem el suc, la piquem o la barregem amb la molla del pa perquè no tenim llevat i ho deixem dintre d'un cubell de

deixalles embolicat perquè vagi fermentant. Mentrestant, hi afegim sucre i sucs de fruita que agafem. Allò es va inflant. Llavors li traiem el gas fins que arriba un moment que està ben podrit i carda una mala olor de ca l'ample. Finalment, ho colem amb un mitjó i ho fiquem dintre d'ampolles. Deu tenir set, vuit o de vegades nou graus. I això és el que ens bevem.

***

I tot d'un plegat m'he adonat que torno a estar enganxadíssim. El passotisme del dia a dia m'ha absorbit i no em porta enlloc. La galeria és sinònim de problemes, baralles i drogues i me n'he d'allunyar com sigui.

Per això he decidit que començo a estudiar. M'anirà bé per sortir d'aquí, per tenir alguna motivació, uns objectius, unes metes... i sobretot perquè vull creure que la vida no s'acaba aquí dins. Jo m'hi trobo malament i aquí no m'hi vull quedar. Ho puc solucionar? Ara per ara no, però puc estar alerta perquè no vagi a pitjor.

—Has d'omplir una instància.

—I una instància què és?

—Un preformat que tu omples amb la teva petició, sigui Esports, Escola o una canvi de cel·la, llavors vas al búnquer on hi ha els guardes i l'entregues.

Segons perquè tan espavilat, segons perquè tan aturat.

Ja he entregat els papers. No he pogut demostrar ni l'EGB i m'han dit que he de començar per la primària.

***

Ja m'he adaptat a les rutines de la presó i no tinc el pes del començament de l'«estic aquí, estic aquí, estic aquí» que no em parava de retronar, sinó que ho he minimitzat. Ens lleven a quarts de vuit, ens obren, miren que hi siguem tots i ens tornen a tancar. Està bé perquè només hem d'aixecar una mica el cap amb cara de fàstic i podem fer el ronsa una estona més. La llàstima és que s'acaba tan aviat com ens obren per anar a esmorzar. Com que la presó supera el nombre de presos que pot absorbir, no sortim a la vegada. Obren els de dalt, després els de baix, els del costat... i fins que ens toca a nosaltres. De vegades som els primers; de vegades, els últims, i la majoria de vegades ni els uns ni els altres. Jo, com que he entrat en les dinàmiques de la presó, ara soc *gabetero*. Vaig demanar al de la garita que m'avisés si hi havia un lloc i, a canvi d'un parell de paquets de Winston i de veure com camino, ara tinc certs privilegis. Surto abans i tinc la porta del *txabolo* oberta més estona, i això dona una tranquil·litat mental increïble.

—*¡Desayuno!*

Ens rentem les mans i aquella aigua tan freda a la cara ens desperta de cop. Em poso la bata i cap a buscar l'esmorzar al final de tot de la galeria. S'obren aquelles portes pneumàtiques extravagants, lentes i que grinyolen de mala manera. Rebem els cubells de teca i anem a la cuina, que l'estomac reclama després de gairebé dotze hores sense menjar res. La fila on repartim és un bon lloc per traficar.

Una paperina que cau dissimuladament al costat del cafè serveix per aconseguir favors amb els de blau o amb altres presos: pot ser tabac, alguna instància que avança més ràpid o directament que ens tallin els cabells amb la màquina neta.

Rentem els plats amb parsimònia i llavors ja podem anar a fer vida contemplativa al pati. És una placeta petita, però amb dos-cents cinquanta tios més. Descomptem les hores a la gatzoneta, llegint, fent gestions, treballant a Tallers amb sous que farien riure els asiàtics, anant a l'Escola a estudiar o gastant les soles de les sabates fent esport. Sempre n'hi ha algun que xuta la pilota, en fa emprenyar un altre i s'acaba emportant alguna ganivetada. Tot plegat fins a quarts d'una del migdia, l'hora de dinar. Quan acabem, ens tanquen altra vegada, recompte, i normalment fem la migdiada, mirem la televisió o ens estem sense fer res. Reobertura de mitja tarda. Més tallers, més esport, més gestions, els trapitxeos que pertoquin, més estudi i fins a l'hora de sopar. Un cop enllestit, tancats altra vegada, recompte, i fins l'endemà. Estona amunt, estona avall, fem vida les vuit hores d'anar a treballar.

***

Cadascuna de les sis galeries té tres pisos i un soterrani. En alguns d'ells hi ha ordinadors. Són unes caixes amb tubs catòdics de l'any de la punyeta que només funcionen amb disquets. M'han dit que alguns tenen Internet, però jo, tot i que n'havia sentit a parlar, no l'he fet anar mai. A

casa, de més jove, sí que havia jugat a alguna consola Atari o al Supermario, però són trastos que no em diuen gaire. Jo soc més aviat una persona contemplativa. A mi, per fer-me feliç, n'hi ha prou amb un TBO o un còmic.

Per això vaig tenir una revelació quan vaig descobrir que als soterranis també hi ha petites biblioteques. La gran, que queda per la zona de Tallers, tocant al carrer Nicaragua, sí que és una biblioteca com Déu mana. L'he visitat un parell de vegades amb l'Emili, un dels professors de «la Escuela», però no he tingut pas temps d'admirar-la ni tampoc d'agafar-hi cap llibre. Nosaltres ens hem de conformar amb les que hi ha a les galeries. A la que vaig s'hi arriba baixant unes escales que no són ben bé de caragol però que sí que fan una bona recargolada. I quan hi accedeixes veus aquell atapeïment de llibres. Són unes estanteries de quatre o cinc pisos de fusta de color marró amb els llibres apilotonats. Hi ha una taula *destartalada* on seu el responsable, un parell de cadires desgastades i capses amb els targetons de préstec. No, no m'ha agafat pas la síndrome d'Stendhal. No és una catedral gòtica ni el castell de Maxilimiliano a Trieste, no, però veure tots aquests volums plegats sí que m'excita.

Com que porto un pilot d'anys sense obrir un llibre, he decidit que els que agafi me'ls llegiré amb calma, amb pausa i procurant entendre què vol dir l'autor. Si m'encallo o em perdo perquè el meu cervell marxa, rellegiré el fragment les vegades que faci falta. El que m'interessa és entendre-ho i no pas llegir-me'n un rere l'altre.

A més, jo no tinc ràdio ni tele ni res. Sí que hi ha gent que en té i que la posa després de dinar, a l'hora de la migdiada. Normalment és *Sálvame*. Mecagumdeu, jo a aquella hora vull estar sense fotre res, però ells et posen un programa d'aquests de Telecinco.

—*¿Pero esto qué, eh?*

—*¡Porque yo, porque yo no voy a decir na', pero mira, te voy a deci'!*

Mira, tio, pum-pum, llibre i faig veure que no hi soc.

He decidit començar per la novel·la perquè m'és bastant evasiva. Mentre llegeixo, he desconnectat. Soc aquí, en l'evasió d'estar llegint. No és ben bé felicitat, és una sensació de falsa llibertat: el nivell de tensió baixa i el comptador no em pica al vermell. Ara per ara em van bé coses amenes com *Cienfuegos* de Vázquez-Figueroa, alguna de Pérez Reverte, o *La soledad del mànager* i *Los mares del sur* de Vázquez Montalban. Lord M., un home alt, fornit, ben vestit, tibat és qui em fa de mentor. Va ser la primera persona que va entrar un ordinador a la presó per portar el control dels economats. Ell n'està al càrrec i aquí no es mou un paper de vàter sense que ell ho sàpiga. Diria que és l'únic amic real que tinc aquí dintre, malgrat que té unes dots de manipulació acollonants. És fred, fred... Té una carisma espaterrant i sap com tenir-te lligat. Quan em veu una mica així, em diu: «Vine, què vols ara?», i em dona un d'aquells tes que es venen en ampolla.

Ara, el que ell es llegeix en tres dies jo trigo tres setmanes.

—Té, aquest t'agradarà.

I he anat apujant l'aposta i ara m'he atrevit amb els clàssics. Amb els clàssics! Fiodor Dostoievski s'ha convertit en el meu preferit. Era ell qui deia que l'única possibilitat de llibertat per l'home a la presó són els llibres. He començat per *Humillados y ofendidos* i m'ha semblat dur, molt dur, però de molt interès. Assegut al pedrís, vaig llegint. Si no l'entenc, torno a llegir la mateixa plana les vegades que faci falta. *Els germans Karamazov*. Genial, genial, genial, genial, *Els germans Karamazov*!, i després han vingut *Crim i Càstig* en una traducció d'Andreu Nin que m'ha deixat un funcionari de per aquí, *El roig i el negre* d'Stendhal, el *Leviatán* de Thomas Hobbes o *L'antropòleg innocent* de Nigel Barley. Gabriel García Márquez el vaig descobrir amb *Relatos de un náufrago* i, com que em va agradar, he passat a *Cien años de soledad*. Hòstia, la família Buendía! És flipant com se li'n va la pilota amb uns quants personatges. Els sud-americans deuen pensar aquestes coses.

Per començar a llegir obres així hi ha d'haver una predisposició. Són llibres intensos però macos. Ara, si el primer llibre que llegeixes a la vida és algun d'aquests, no seràs lector. Per això també hi ha molt Graham Greene, John Grisham i Stephen King. Mentre els llegeixo m'adono que jo havia vist pel·lícules sobre el que llegia. I així em va caure a les mans *1984*. Oh, el Gran Hermano!, i més per un tio com jo, que es pensava que George Orwell feia pel·lícules. El confonia amb Orson Welles. I és aquesta ignorància el que em fa dir que soc morralla. Però jo m'hi nego, em nego a ser un encantat. Vull que el

meu cervell tingui altres aptituds, que a banda de ser un tio que treballa més o menys malament i beu molt, tingui altres coneixements.

Però amb el que he al·lucinat més és amb *El jugador.* Tot i la duresa, m'ha fet gràcia perquè el protagonista és com jo. Sent el mateix que jo i és el retrat perfecte de com funcionen les addiccions, les conductes tòxiques. M'he convertit en un personatge turmentat d'una novel·la de Dostoievski. Llegir-lo m'ha ajudat a veure que no tinc aquests sentiments tot sol, sinó que són una cosa generalitzada. Està escrit a la Rússia d'aleshores, la del segle XIX, però per com parla del malestar, per com parla de les emocions... m'està parlant a mi! Està parlant de mi! I jo ho llegeixo i em toca, perquè explica perfectament els sentiments als quals soc incapaç de posar paraules. Si és un sentiment universal, també m'hauria de ser més fàcil d'acceptar-lo, no? I aquest sentiment el tenim, el tenim molts, i com que no en parlem, com que no el fem públic, com que no sabem com demostrar-lo o com que no tenim el valor per dir que som així, que sisplau, que no ens facin mal si ens descobrim dèbils, ens autodestruïm. I m'hi reflecteixo en aquella última escena d'*El jugador,* quan recorda com a les mans tenia aquell florí i, en comptes de gastar-se'l en menjar, l'arrisca. I guanya, i torna a pensar que demà... «*Demà, demà acabarà tot*», però aquest endemà no ens arriba mai, als tòxics.

***